

de andere kant

Vitale informatie

H

Karin Spaink is publiciste
beeld: Keke Keukelaar

Het regent problemen, ineens. Begin november werd bekend dat een verzekeringsmaatschappij was beroofd van een miljoen patiëntgegevens die ze onder haar hoede had. Het heeft er alle schijn van dat de diefstal – zoals overigens meestal het geval is als persoonsgegevens worden gejat en verhandeld – een inside job was. De dieven chanteerden daarna de verzekeraar in kwestie: als ze niet fiks betaald kregen, dreigden ze, zouden ze alle gegevens publiceren.

Inmiddels werkt de FBI aan de zaak maar vooralsnog is niemand opgepakt, en zwerven ergens een miljoen patiëntgegevens rond.

Half november moesten in Londen drie ziekenhuizen hun computernetwerken uitschakelen: de systemen waren besmet geraakt met een computerworm die zichzelf kopieerde en die tevens een achterdeur in de beveiliging schiep waardoor derden heer en meester werden over de systemen. Dat het om een oud en bekend computervirus ging – het ding was al sinds begin 2005 bekend – bewijst dat de systemen buitengewoon slecht waren beveiligd: elke up-to-date virusscanner had het ding kunnen tegenhouden. De schade viel mee, beweerden de ziekenhuizen in een persbericht: ze hadden immers een back-up van de patiënt-

gegevens en die konden ze gewoon terugzetten.

Geen woord over de achterdeur die in het systeem had gezeten, geen woord over de mogelijke diefstal van gegevens, geen woord over de vraag sinds wanneer de computerworm er

al rondzwierf. Zeggen dat je kunt overstappen op een back-upsysteem klinkt leuk, maar als je niet weet wanneer je besmet bent geraakt, weet je ook niet hoe ver in de tijd je moet teruggaan – nog daargelaten hoe je dan de gegevens die sinds die laatste, 'gezonde' back-up zijn ingevoerd, weer in het systeem krijgt.

In oktober publiceerde TNO een afsluitend rapport over de twee jaar durende Twentse proef met het waarneemdossier (WND) voor huisartsen. Het was een zootje. De kleinste verandering – nieuwe paslezers, een software-update – maakt dat de hele informatieketen van huisarts naar het landelijk schakelpunt in elkaar stort. TNO meldt voorts dat het WND slecht schaalbaar is, dat UZI-passen – waarmee zorgverleners zich moeten identificeren en die toegang tot het landelijk schakelpunt

geven – geregeld onbeheerd zijn of standaard in de kaartlezers zitten, et cetera. De Twentse huisartsen zelf zijn het systeem volledig beu: het werkt vaker niet dan wel, zodat ze – als ze al contact krijgen met het landelijk schakelpunt – er niet op kunnen vertrouwen dat de gegevens die ze vinden inderdaad up-to-date zijn.

In november publiceerde de inspectie een rapport over de beveiliging van elektronische patiëntendossiers: het was er droevig mee gesteld, concludeerde men. Weinig veiligheidsbesef, wachtwoorden en passen die afdelingsgewijs werden gebruikt en wat dies meer zij. Nu ken ik nogal wat ziekenhuizen die al met varianten op het EPD werken; zo ook het Erasmus MC, een van de weinige ziekenhuizen die beveiliging en training van al zijn personeel op dit vlak hoog in het vaandel heeft. Het Erasmus is voorbeeldig. Maar ook daar ontdekte de inspectie serieuze problemen. Als zelfs het Erasmus al niet goed genoeg presteert, dan houd ik mijn hart vast wat betreft die ruim honderd andere ziekenhuizen. Om nog maar niet te spreken over de huisartsenposten die geregeld kampen met computervirussen.

De juiste patiënteninformatie hebben, kan levens redden. Omgekeerd kan slecht beveiligde patiënteninformatie, waarmee Jan en alleman kan rommelen, levens kosten. Patiënteninformatie accuraat, betrouwbaar en strikt beveiligd beheren, is derhalve van vitaal belang voor de gezondheidszorg, en al evenzeer voor het vertrouwen dat wij patiënten in onze artsen en verpleegkundigen stellen.

Iedere arts die zich dat niet tot op het bot realiseert, is een Semmelweis après la lettre: iemand die weigert zijn handen te wassen voor een operatie, iemand die de hele dag met dezelfde naald prikt. We moeten datahygiëne werkelijk serieus nemen. En nog eens heel goed nadenken over dat EPD.

*Twentse huisartsen
weten niet of de gegevens
up-to-date zijn*